

**Державний вищий навчальний заклад
Донбаський державний педагогічний університет
Горлівський інститут іноземних мов
Кафедра української філології**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(ПРОФІЛЬНІЙ РІВЕНЬ)**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література). Психологія
Форма навчання	денна
Рік навчання	I (перший), 2 семестр
Статус дисципліни обов'язкова	обов'язкова
Пререквізити	загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти («Вступ до літературознавства»; «Аналіз художнього тексту. Жанри та стилі»; «Методика викладання української літератури в ЗЗСО»; «Історія української літератури»; «Інформаційно-комунікаційні технології в галузі»; «Педагогічна психологія»)
Постреквізити	знання можуть бути використані під час практичної підготовки здобувачів
Технічне обладнання та програмне забезпечення	Moodle, DSpace Repository Мультимедійна дошка, ноутбук, проектор

Відомості про розробників, які викладають навчальну дисципліну

Викладач (-і)	<i>Скляр Ірина Олександрівна</i> , кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології
Контактна інформація	+38(050) 199-51-27
E-mail	i.skliar@forlan.org.ua
Формат курсу	Очний (offline) /онлайн (online) / змішане навчання (blended learning)
Консультації	консультації в день проведення лекцій/ семінарських /лабораторних занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання також можна надсилати на адресу електронної пошти, зазначену в силабусі.

1. Опис навчальної дисципліни

«Методика викладання української літератури (профільний рівень)» формує професійно-фахові та методичні компетентності у здобувачів в умовах розвитку нової української школи, спрямована на подолання розриву між традиційними та сучасними методиками навчання та викладання.

2. Цілі та завдання навчальної дисципліни

Метою є: ознайомлення із сучасними методиками навчання та викладання у загальноєвропейському освітньому просторі, спрямовані на формування ціннісної особистості вчителя української літератури нової генерації в умовах розвитку реалізації концепції НУШ.

Завдання:

- визначити ключові питання методики навчання та викладання української літератури в ЗЗСО з фокусом на профільне навчання;
- дослідити специфіку навчального предмета літератури, програми профільного рівнів з літератури (українська, зарубіжної) для 10-11 кл., проблему типології уроків літератури в сучасній школі та їхню структуру, методи, форми, прийоми вивчення літератури в умовах реалізації ключових компетентностей та наскрізних умінь нової української школи;
- познайомити зі специфікою сучасних методик навчання і викладання, зокрема таких, як: формувальне навчання та оцінювання («Assessment for learning»), соціально-емоційне навчання («Social-Emotional Learning» (SEL), моделі дизайну навчання ADDIE у дистанційній освіті, модель навчання «Перевернутий клас» (Flipped Class), метод змішаного навчання (Blended learning), інструменти штучного інтелекту (ШІ) (Artificial Intelligence) в освітній траєкторії;
- сформуванати уявлення про мистецтво викладання як ціннісну характеристику вчителя літератури нової генерації;
- закріпити практичні навички роботи із сучасними інструментами взаємодії зі здобувачами ЗЗСО у процесі реалізації трансдисциплінарного підходу;
- сформуванати цифрові компетентності.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти **компетентностей і програмних результатів** навчання відповідно до освітньої програми, а саме:

Інтегральної:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані **завдання** і проблеми в галузях середньої освіти та психології, що передбачає застосування концептуальних галузевих знань, здійснення інновацій та/або проведення досліджень і характеризується **комплексністю та невизначеністю умов і вимог;**

Загальних:

- здатність до генерування нових ідей (креативність), виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості;
- здатність до міжособистісної взаємодії, ефективної комунікативної діяльності, роботи в команді та автономно;
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання в практичних ситуаціях, здатність до адаптації та дії в новій ситуації ;

- здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній і науковій діяльності;
- здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним;
- здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети;
- здатність діяти на основі етичних принципів та норм, мультикультурності, недискримінаційного підходу в освіті;
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахових:

- вільне володіння категоріально-понятійним інструментарієм у галузі філологічної, методичної та психологічної науки для використання у професійній діяльності;
- здатність використовувати досягнення сучасної науки в практиці навчання літератури в закладах освіти; критично осмислювати й доцільно застосовувати сучасні інтерактивні методики й освітні технології навчання літератури; створювати навчально-методичне забезпечення з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду задля якісної організації освітнього процесу в старшій (профільній) школі;
- володіння основами планування, цілепокладання, об'єктивного контролю та моніторингу успішності процесу навчання учнів старшої (профільної) школи із пошуком ефективних шляхів їх мотивації до саморозвитку, самовизначення, зацікавленості та усвідомленого ставлення до навчання;
- уміння організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток учнів або студентів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації.

Результатів навчання:

- уміти планувати освітній процес, прогнозувати його основні показники на основі сучасних теоретичних та методичних знань у галузі педагогіки;
- ефективно використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки та літературознавства;
- моделювати інноваційне освітнє середовище та конструювати зміст, форми, методи та засоби навчання літератури в закладах освіти, використовуючи здоров'язбережувальні методики і технології та на основі екологічної свідомості.

4. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2000. 240с.
2. Наукові основи методики літератури: навч.-метод, посіб. / за ред. Н.Й.Волошиної. Київ, 2002. 344 с.
3. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): монографія. К.: Освіта України, 2011. 464с.
4. Скляр І. О. «Новий читач» і «нові моделі (про)читання» в умовах застосування мультимодальних технологій у закладах вищої освіти» // Information and innovation technologies in education. Katowice, 2018. P. 414–428. URL:

http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawnicza_oraz_zakup_publicacji_wydawnictwa/.

5. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ: Міленіум, 2002. 318 с.
6. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури у школі: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2007. 316 с.
7. Аналітичний огляд «Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» (Feasibility Study on Opportunities for SEL within New Ukrainian School Reform) / Гриневич Л., Дрожжина Т., Глоба О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич, С. Калашнікової. Київ, «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 312 с. https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/ILID_FS-on-SEL_final.pdf

Допоміжна література

1. Лихохід В. Методика викладання світової літератури із застосуванням елементів компаративістики // *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2011. № 9. С. 26–33.
2. Мірошніченко Л. Ф., Ніколенко О. М., Маранцман В. Г. «Слідом за автором», пообразний, проблемно-тематичний шляхи аналізів // *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004. №6. С.24–29.
3. Моклиця М. В. Методи аналізу художнього тексту в сучасному літературознавстві // *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004 №6. С. 10–11.
4. Мурзо Т. Уроки компаративного аналізу – вимога часу // *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2011. № 6. С. 5–11.
5. Наливайко Д. Сучасна літературна компаративістика у Франції // *Слово і час*. 2009. № 11. С. 4–20.
6. Ненько І. Я. Не відкидати роботу з художнім перекладом, а вчитись специфіці її проведення // *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2002. №4. С. 3–4.
7. Півнюк Н. Урок літератури: педагогіка чи мистецтво? «Вчити літературою» чи «Вчити літературу»? Роздуми з приводу методології викладання предмету // *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2000. №5. С. 7–11.
8. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: інтерактивні навчальні технології: науково-методичний посібник. К.: А.С.К., 2004. 192с.
9. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків: Основа, 2003. 80с.
10. Софій Н., Кузьменко В. Про сто і один метод активного навчання. Київ : Крок за кроком, 2004. 128 с.
11. Скляр І. О. Криза читання та розвиток критичного мислення в освітньому середовищі ЗВО // *Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції (21 червня 2023 року) / оргком. Н. М. Черненко, О. М. Соловейчук. Одеса : Університет Ушинського, 2023. С. 68-70.*
12. Скляр І. О. Програма психографічного дослідження феномену творчої природи особистості й творчого процесу//*Східнослов'янська філологія: зб. наук. пр. / Горлівський інститут іноземних мов; Донбаський державний педагогічний університет. Редкол.: С. А. Комаров та ін. Вип. 31. Бахмут: ГІМ ДВНЗ «ДДПУ», 2019. 147 с. С.111-117.*
13. Султанов Ю. І. Методична концепція викладання зарубіжної літератури //

Зарубіжна література. 2000. № 2. С.2–6.

14. Султанов Ю. І. У пошуках засад, адекватних шкільному курсу світової літератури: Теоретичний аналіз сучасного методологічного доробку // *Всесвітня література в серед. навч. закл. України. 2001. № 5. С. 7–41.*
15. Урок зарубіжної літератури: проблеми, досвід, перспективи // *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2000. №12. С. 2–13.*
16. Ялтанець Т. Л. Методичні прийоми на уроках зарубіжної літератури // *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України. 2003. № 4. С. 5–6.*

5. Процес навчання, інформаційний обсяг дисципліни

Навчання на курсі відбувається в форматі лекційних, семінарських та лабораторних занять.

Загальна кількість годин/кредитів: 90 год. /3 ECTS; лекційні заняття – 12 год., семінарські – 12 год., лабораторні – 12 год.; самостійна робота – 54 год.

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №1. Ключові питання методики навчання і викладання літератури у профільних класах ЗЗСО	
1.	Специфіка навчального предмета літератури, програми профільного рівнів з літератури (українська, зарубіжної) для 10-11 кл.	2
2.	Сучасний урок літератури в новій українській школі. Типології уроків літератури.	2
3.	Методи, форми, прийоми вивчення літератури в умовах реалізації ключових компетентностей та наскрізних умінь нової української школи	2
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №2. Креативний учитель і сучасні методики навчання і викладання	
4.	Мистецтво викладання як ціннісна характеристика вчителя літератури нової генерації	2
5.	Сучасні методики навчання та викладання у загальноєвропейському освітньому просторі	2
6.	Цифрові технології навчання і викладання. Цифрові компетентності	2
	Разом:	12

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Мистецтво викладання як ціннісна характеристика вчителя літератури нової генерації	2
2.	Сучасні методики навчання та викладання у загальноєвропейському освітньому просторі: формувальне навчання та оцінювання («Assessment for learning»)	2

3.	Сучасні методики навчання та викладання у загальноєвропейському освітньому просторі: модель навчання «Перевернутий клас» (Flipped Class), метод змішаного навчання (Blended learning), інструменти штучного інтелекту (ШІ) (Artificial Intelligence) в освітній траєкторії	2
4.	Сучасні методики навчання та викладання у загальноєвропейському освітньому просторі: соціально-емоційне навчання («Social-Emotional Learning» (SEL), моделі дизайну навчання ADDIE у дистанційній освіті	2
5.	Медіаінструментарій сучасного заняття літератури в профільних класах, специфіка використання вчителем та здобувачами ЗЗСО.	4
Разом:		12

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сучасний урок літератури в ЗЗСО. Типології уроків літератури в сучасній школі	4
2.	Методи, форми, прийоми вивчення літератури в умовах реалізації ключових компетентностей та наскрізних умінь нової української школи	2
3.	Цифрові технології навчання і викладання. Цифрові компетентності	4
4.	Дистанційне навчання в школі не виклик, а простір можливостей. Методологія дистанційного навчання	2
Разом:		12

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сучасний урок літератури в ЗЗСО. Типології уроків літератури в сучасній школі	6
2.	Методи, форми, прийоми вивчення літератури в умовах реалізації ключових компетентностей та наскрізних умінь нової української школи	6
3.	Цифрові технології навчання і викладання. Цифрові компетентності	6
4.	Дистанційне навчання в школі не виклик, а простір можливостей. Методологія дистанційного навчання	6
5.	Мистецтво викладання як ціннісна характеристика вчителя літератури нової генерації	6
6.	Сучасні методики навчання та викладання у загальноєвропейському освітньому просторі: формувальне навчання та оцінювання («Assessment for learning»)	6
7.	Сучасні методики навчання та викладання у загальноєвропейському освітньому просторі:	6

	модель навчання «Перевернутий клас» (Flipped Class), метод змішаного навчання (Blended learning), інструменти штучного інтелекту (ШІ) (Artificial Intelligence) в освітній траєкторії	
8.	Сучасні методики навчання та викладання у загальноєвропейському освітньому просторі: соціально-емоційне навчання («Social-Emotional Learning» (SEL), моделі дизайну навчання ADDIE у дистанційній освіті	6
9.	Медіаінструментарій сучасного заняття літератури в профільних класах, специфіка використання вчителем та здобувачами ЗЗСО.	6
	Разом:	54

6. Політика навчальної дисципліни

Політика академічної поведінки. Внутрішня екосистема інституту будується на засадах взаємної поваги й партнерства між учасниками освітнього процесу, а також на засадах розвитку, інклюзивності, безбар'єрності, відкритості, прозорості, у якій враховані потреби й таланти кожної людини. Форми організації освітнього процесу, види навчальних занять і оцінювання результатів навчання регламентуються [Положенням про організацію освітнього процесу](#).

Вивчення навчальної дисципліни «*Методика викладання української літератури (профільний рівень)*» потребує підготовки до семінарських занять, лабораторних занять. Результатом підготовки до занять повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом з теми, якій присвячено відповідне заняття.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання здобувачів вищої освіти. За об'єктивних/поважних причин навчання може відбуватись у змішаному та онлайн-форматі за попереднім погодженням. Пропущені (з поважних причин) заняття мають бути відпрацьовані. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика академічної доброчесності здобувачів і викладачів регламентується [Положенням про академічну доброчесність](#), [Положенням про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти](#), [Положенням про самостійну роботу](#).

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійного виконання завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату. Цитування в письмових роботах допускається тільки із відповідним посиланням на авторський текст. Недопустимі підказки і списування у ході виконання лабораторних робіт, контрольних робіт.

7. Політика та критерії оцінювання

Вивчення курсу завершується складанням **диференційного заліку**.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за контрольні точки (60%) та контрольні роботи змістових модулів (40%), набраних упродовж навчального семестру.

Кількість КТ – 3 (коефіцієнт – 0,2)

Кількість КРЗМ – 2 (коефіцієнт – 0,2)

№	Вид діяльності	% від заг. оцінки	Термін виконання
1.	КТ №1: усне опитування, тестування	20	(Семінари 1-2)

2.	КТ №2: усне опитування, тестування, підготовка творчих завдань	20	(Семінари 3-4)
3.	КТ №3: усне опитування, тестування, підготовка творчих завдань	20	(Семінари 5-6)
4.	КРЗМ №1: захист проєктів	20	(Лабораторні 1-3)
5.	КРЗМ №2: презентація мультимедійних інструментів у роботі)	20	(Лабораторні 5-6)
	Разом:	100	

Критерії оцінювання рівня знань і умінь здобувачів із дисципліни

100 («відмінно»): здобувач глибоко володіє матеріалом: обізнаний із шляхами розвитку методики як науки; визначає ключові проблеми методики викладання літератури, її традиції і новаторство; володіє вміннями й навичками аналізу навчального заняття, самостійно визначає оптимальні та ефективні методичні прийоми, види роботи на заняттях під час викладання; володіє методикою вивчення навчальних текстів різних видів і жанрів; вільно орієнтується в сучасних технологіях викладання, визначає переваги й недоліки класичної та інноваційної методичної системи, критично підходить до їх застосування на занятті.

90-95 («відмінно»): здобувач у повній мірі володіє матеріалом: визначає ключові проблеми методики викладання, її традиції і новаторство; володіє вміннями й навичками аналізу заняття, самостійно визначає ефективні методичні прийоми, види роботи на заняттях; володіє методикою вивчення текстів різних видів і жанрів; вільно орієнтується в сучасних технологіях викладання.

82-89 («добре»): здобувач добре володіє матеріалом: обізнаний з вміннями й навичками аналізу уроку; самостійно визначає ефективні методичні прийоми, види роботи на заняттях; володіє методикою вивчення навчальних текстів різних видів і жанрів; ознайомлений із сучасними технологіями викладання.

75-81 («добре»): здобувач достатньо володіє матеріалом: обізнаний з методикою вивчення навчальних текстів різних видів і жанрів; самостійно визначає прийоми, форми й види робіт на заняттях.

74-67 («задовільно»): здобувач задовільно володіє матеріалом: ознайомлений з окремими методами, формами й прийоми для роботи на лекційних, семінарських і лабораторних заняттях; допускає помилки під час планування та організації навчального процесу під час викладання; володіє методикою вивчення тільки окремих жанрів навчального тексту; не орієнтується в сучасних технологіях викладання.

66-60 («задовільно»): здобувач задовільно володіє матеріалом: допускає помилки під час визначення мети навчальних занять за специфікою предмета, за особливостями взаємодії учитель та учень; не розрізняє методи й прийоми для роботи на заняттях різного типу; не орієнтується в сучасних технологіях викладання.

55 і менше («незадовільно»): здобувач незадовільно володіє матеріалом: не розрізняє типи програм у закладах вищої освіти; не орієнтується в методичних прийомах, особливостях застосування видів роботи в процесі викладання літератури; не володіє навичками організації і проведення уроків різних типів; допускає методичні помилки під час організації вивчення окремих жанрів навчального тексту; не орієнтується в сучасних технологіях.

0 балів («незадовільно») ставиться тоді, якщо здобувач відмовляється відповідати на питання білета.

**Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти:**

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною (мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89	добре		B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74	задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	незараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	з обов'язковим повторним курсом